

L'Observatori de la Igualtat de Gènere de Catalunya des de la perspectiva sociològica i les polítiques públiques

Lidia Arroyo Prieto
Sociòloga,
investigadora de l'IN3-
UOC i portaveu del
grup de dades de
l'Observatori de la
Igualtat de Gènere

**Eugènia Bretones
Espejo**
Politòloga i gestora
pública, tècnica del cos
de gestió de la UPC,
portaveu del grup de
polítiques públiques de
l'Observatori de la
Igualtat de Gènere

Segons l'Informe de síntesi sobre l'examen i avaluació de 20 anys de l'aplicació de la Declaració i la Plataforma d'Acció de Beijing, publicat per ONU Dones el març de 2015, durant les dues darreres dècades s'ha experimentat un progrés lent i irregular envers la igualtat de gènere. En aquest informe s'indica que el 35% de les dones d'arreu del món ha patit al llarg de la seva vida violència física i/o sexual en l'àmbit de la parella o violència sexual fora de l'àmbit de la parella. (1)

El 25 de setembre de 2015 va ser aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible, amb els objectius d'eradicar la pobresa, la violència i la injustícia, entre d'altres. Aquesta agenda marca l'acció global i vincula les agendes locals governamentals per aconseguir el desenvolupament mundial sostenible. L'objectiu 5 d'aquesta Agenda és la Igualtat de Gènere.

A la Unió Europea la bretxa salarial és d'un 16,4% i la bretxa entre les pensions ha arribat al 39'8%. La segregació ocupacional està encara molt estesa i les dones tendeixen a concentrar-se en sectors menys ben pagats.(2) Segons l'Informe sobre igualtat entre homes i dones de la Comissió Europea (2014), les dones representen menys d'una quarta part dels membres dels comitès directius de les empreses, tot i que representen quasi la meitat de la força laboral (46%).

"Des de la perspectiva sociològica, la creació de l'Observatori haurà de fer possible una millora substancial del coneixement sobre les desigualtats de gènere"

A Catalunya, la igualtat de dones i homes no és una realitat, les dades mostren que les desigualtats entre gèneres persisteixen com, per exemple, en diferències salarials, o una representació més baixa de les dones en la vida política (3). Per aquest motiu, l'any 2015 el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, que estableix mesures transversals en tots els ordres de la vida amb la finalitat d'eradicar les discriminacions contra les dones. Aquestes desigualtats són el resultat d'estructures socials que es fonamenten en nombrosos estereotips presents en múltiples àmbits, com la família, l'educació, la cultura, els mitjans de comunicació, el món laboral i l'organització social.

L'Observatori de la Igualtat de Gènere (Generalitat de Catalunya, 2017) significa un pas endavant i necessari per al coneixement de les desigualtats de gènere a Catalunya, tant des del punt de vista de sociològic com des de les polítiques públiques.

Legalment, l'Observatori és l'òrgan assessor del Govern i garant del compliment de la Llei 17/2015 d'igualtat efectiva de dones i homes en quant al treball de dades i estadística i la recerca sobre les desigualtats entre dones i homes (Generalitat de Catalunya, 2015).

Des de la perspectiva sociològica, la creació de l'Observatori haurà de fer possible una millora substancial del coneixement sobre les desigualtats de gènere. D'una banda, la introducció de la variable gènere i la seva explotació estadística en els registres administratius i les estadístiques produïdes pels organismes de la Generalitat de Catalunya, suposarà un augment substantiu del coneixement disponible pel que fa a la les realitats que viuen les dones i homes a Catalunya. D'altra banda, l'ampliació i modificació de mostres de les enquestes realitzades a Catalunya per a què es puguin obtenir dades desagregades per gènere, significarà la possibilitat d'obtenir coneixement clau que en aquests moments es desconeix.

Actualment, tot i que encara hi ha indicadors dels que no sabem res segons el gènere, disposem de dades segons sexe que ens diuen de les diferències entre dones i homes. Però l'accés al coneixement de com està afectant la intersecció del gènere amb altres desigualtats com l'edat, el nivell d'estudis o l'origen encara és encara força limitat. Això és degut a què en els dissenys mostrals no es preveu desagregar les dades segons gènere creuant amb altres variables. Aquest manca de dades per falta de representativitat de la mostra, provoca que no es puguin analitzar realitats específiques com la situació de les dones immigrants o les persones joves segons nivell d'estudis i gènere.

L'Observatori també pot esdevenir clau per a copsar la singularitat de la societat catalana des d'una perspectiva de gènere i millorar els indicadors disponibles per Catalunya i harmonitzar-los amb les dades europees per a poder realitzar anàlisis comparatives de Catalunya amb la mitja europea i la resta de països de la Unió Europea.

Des de la perspectiva de les polítiques públiques, significa un pas endavant en el coneixement dels motius i les causes en les desigualtats de gènere a Catalunya per a poder dissenyar i avaluar polítiques públiques i actuacions que siguin efectives per a reduir les diferents dimensions que afecten a la inequitat que viuen les dones.

Des del grup de polítiques públiques podem identificar els determinants que guïïn la definició dels indicadors de gènere per a copsar la realitat de la desigualtat de les dones, que orienti el disseny de noves mesures o accions.

Des de l'avaluació de polítiques públiques, ens plantejem observar per a cadascuna de les polítiques i programes que duu a terme el Govern de Catalunya mitjançant les diferents administracions públiques -salut, treball, educació, seguretat, economia, esport, cultura, entre d'altres- l'impacte real de la política sobre la situació de les dones a través de la recollida rigorosa d'evidències, i per últim, avaluar l'eficiència i eficàcia d'aquestes accions i mesures implementades. L'avaluació de les polítiques públiques també servirà per a assessorar en la presa de decisions i encaminar el disseny de les accions i mesures del govern. L'Observatori de la Igualtat de Gènere, en tant òrgan especialitzat en la observació de la problemàtica de les dones i de l'anàlisi de les polítiques públiques avaluades, pot servir com a centre de dades, d'estudis, i de bones pràctiques en el disseny de polítiques públiques orientades a la igualtat de gènere.

"Des de la perspectiva de les polítiques públiques, (l'Observatori) significa un pas endavant en el coneixement dels motius i les causes en les desigualtats de gènere a Catalunya"

"El paper del Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya com a membre del Ple de l'Observatori de la Igualtat de Gènere ha estat actiu i amb una elevada implicació"

Altrament, l'Observatori pot realitzar també l'avaluació de necessitats per a les polítiques públiques de gènere, d'acord amb l'anàlisi de l'avaluació de les causes detectades en la problemàtica per a assolir la igualtat de les dones i els homes en els diferents programes així com quantificar el servei i pressupost necessari per a donar resposta a les necessitats identificades. En aquest sentit, seria molt positiu poder plantejar des de l'Observatori un model d'avaluació de disseny de polítiques públiques específic des de la perspectiva de gènere que harmonitzés les dades d'avaluació de les polítiques públiques de manera transversal.

La manca de dades i coneixement en relació al gènere juntament amb el disseny androcèntric dels programes i polítiques públiques (Lombardo i Meier, 2016; Eckerman, 2000;) afecta negativament a l'impacte i eficàcia d'aquestes, a més de reforçar les desigualtats de gènere. Per tant, la disponibilitat de les dades haurà d'afavorir la introducció de la perspectiva de gènere en totes les polítiques públiques i programes, i per tant, la millora de la qualitat de les polítiques públiques. Així veiem que pot esdevenir un catalitzador per a la millora de les polítiques de gènere però també per la resta de polítiques públiques.

Aquest coneixement serà també d'ajuda per a què agents socials i econòmics que necessiten disposar de dades actualitzades i fiables per a definir les seves línies d'actuació de manera socialment responsable pel que fa a l'equitat de gènere.

A més, la millora en l'accés a la informació estadística de gènere de qualitat de manera oberta significarà un pas necessari per a l'efectivitat del govern obert i la transparència acomplint els estàndards de FAIR data (*Findable, Accessible, Interoperable and Reusable*) en tant que les dades de gènere siguin localitzables, accessibles, interoperables i reutilitzables. D'aquesta manera, la ciutadania podrà disposar de les dades de manera accessible i gratuïta.

El paper del Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya com a membre del Ple de l'Observatori de la Igualtat de Gènere ha estat actiu i amb una elevada implicació des de la seva creació, ja que, com sociòlogues i politòlogues, sabem de la importància d'obtenir dades de qualitat i anàlisi amb rigor de les causes de les problemàtiques per a definir polítiques públiques de qualitat.

BIBLIOGRAFIA

(1) Onu Dones (2015). *Summary Report: The Beijing Declaration and Platform for Action turns 20*. Nova York: ONU Dones. En línia a: <http://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2015/02/beijing-synthesis-report>

(2) (Eurostat, «Gender pay gap statistics», https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Gender_pay_gap_statistics#Gender_pay_gap_levels)

(3) Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) «Bretxa salarial entre homes i dones 2013». En línia a: <http://www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=8205>

Eckermann, Liz (2000) Gendering Indicators of Health and Well-being: Is Quality of Life Gender Neutral?, *Social Indicators Research*, 52,1: 29-54.

Generalitat de Catalunya (2015) Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes. Departament de Presidència, Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, Núm. 6919 - 23.7.2015. <http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6919/1436051.pdf>

Generalitat de Catalunya (2017) Decret 52/2017, de 6 de juny, de l'Observatori de la Igualtat de Gènere. Departament de Presidència, Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, Núm. 7386 - 8.6.2017. <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/7386/1616849.pdf>

Lombardo, Emanuela; Meier, Petra (2016) *The Symbolic Representation of Gender. A Discursive Approach*, Routledge.